

Dispensasjon etter plan- og bygningsloven

Kommunens vurdering og alternativer til dispensasjon

Statsforvalteren i Trøndelag

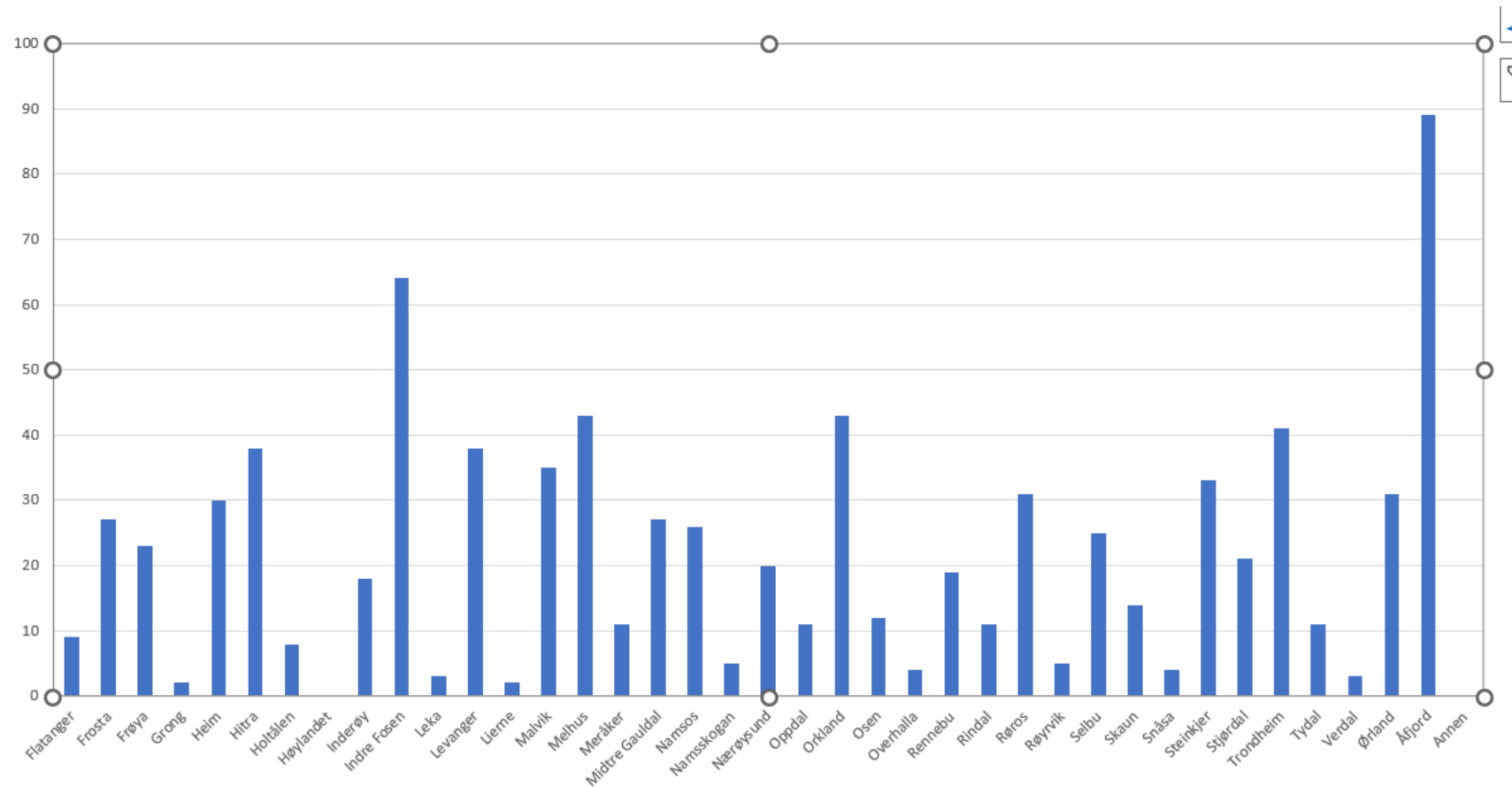
Trööndelagen Staatehaaltoje

16.11.2023

Hvorfor vi vil snakke om disp. med Indre Fosen

Hva er dispensasjon ?

- Dispensasjon etter plan- og bygningslovens bestemmelser innebærer at det i enkelstående tilfeller gis unntak fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av plan- og bygningsloven, jf. pbl. § 19-2.
- Dispensasjonsadgangen i plan- og bygningsloven er en snever unntaksregel for å ha en viss fleksibilitet for tilfeller som ikke dekkes av bestemmelser i plan eller lov.

Statsforvalteren sine ulike roller/oppgaver i denne sammenhengen

Veileder

- Utarbeidet dispensasjonsveileder for Trøndelag

Sektormyndighet (tar ikke stilling til om vilkårene er oppfylt)

- Uttalelse som fagmyndighet innenfor følgende fagområder:
 - klima og miljø
 - landbruk
 - reindrift
 - samfunnssikkerhet og beredskap
 - oppvekst og velferd
 - helse og omsorg

Klageinstans (Vurderer om vilkårene for dispensasjon er oppfylt)

- I dispensasjonssaker som blir påklaget der kommunen ikke tar klagen til følge.

Dispensasjon - praksis og utvikling

- **Stort antall** dispensasjoner. Trøndelag ca. 800 per år.
- **Lovendring i 2017**. Mål: redusere antall dispensasjoner samt å holde planene oppdaterte.
- Enklere å gjøre **mindre endringer i reguleringsplan** samt å **oppheve planer**. Pbl. § 12-14, andre ledd.

Viktigheten av å gjøre gode vurderinger ved utarbeidelse av arealplaner for å unngå dispensasjoner i tilfeller som burde vært avklart i plan

- **Lovendring i 2021**. Ikke endring som foreslått - klargjøring av hensynet til nasjonale og regionale interesser. Endringen har ikke medført at det har blitt enklere å få dispensasjon
- **Fradeling LNFR**. Dispensasjon fra formålsbestemmelsen **endrer ikke formålet i plan**

Kommunen sine oppgaver og plikter

Plan- og bygningsloven § 1-4:

«Plan- og bygningsmyndighetene skal utføre de oppgaver som de har etter denne lov med tilhørende forskrifter, herunder påse at plan- og bygningslovgivningen overholdes i kommunen.»

Ot.prp. nr. 32 (2007-2008)

Bestemmelsen klargjør også at kommunen som planmyndighet har et selvstendig ansvar for å påse at planer følges opp.

Viktig at kommunen kommuniserer en tydelig dispensasjonspraksis og veileder søker om hvilken søknad som kan være aktuell i de ulike sakene, eks. plan/endring av plan/disp.

Merk at store tiltak vil være direkte avslagsgrunn jf. pbl. § 12-1 og trenger ikke sendes på høring før kommunen gir avslag.

Dispensasjonsvurderingen

2 vilkår og begge må være oppfylt

- Hvilke hensyn ligger **bak bestemmelsen** det søkes om dispensasjon fra?
- Hensynet til **statlige og regionale interesser**
- Hensynene i **lovens formålsbestemmelse**

➔ Blir noen av disse hensynene vesentlig tilsidesatt? Er svaret ja, er vilkårene ikke til stede for å gi dispensasjon

Er svaret nei, kan man gå videre til neste vurderingstema:

- Vil fordelene ved å gi dispensasjon være klart større enn ulempene?

NB! Selv om begge vilkårene er oppfylt kan kommunen avslå dispensasjon, jf. 1. ledd: «Kommunen kan gi varig eller midlertidig dispensasjon fra bestemmelser fastsatt i eller i medhold av denne lov»

VILKÅR (juss – ikke politikk):

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir vesentlig tilsidesatt.

Fordelene ved å gi dispensasjon skal være klart større enn ulempene. Det kan ikke dispenseres fra saksbehandlingsregler.

Alternativ til dispensasjon

Store tiltak -
avslå disp.
direkte etter
pbl. § 12-1

Endring
regulerings-
plan etter
enkler
prosess etter
pbl. § 12-14
andre ledd

Avslå etter
pbl. § 19-2
første ledd –
«kan»-
skjønn
og
avvente KPA-
prosess

Begrunnelsen/argumentasjon

Kommunen må begrunne hvorfor dispensasjonsvilkårene anses oppfylt eller ikke. Hvert av lovens kumulative vilkår må vurderes, og det må fremgå hvilke konklusjoner vurderingene munnet ut i.

Det er særlig viktig å være oppmerksom på **kravet til begrunnelse der hvor et politisk utvalg** går mot administrasjonens innstilling. Utvalget må da begrunne sin avvikende oppfatning. Det stilles samme krav til begrunnelsens innhold i disse sakene som i de sakene der administrasjonen har begrunnet dispensasjonsvedtaket.

Sivilombudet har uttalt seg om krav til begrunnelse i flere saker, f.eks. SOM 2011-2812.

Sivilombudet uttaler at dekkende begrunnelse er spesielt viktig ved håndheving av skjønnsmessige bestemmelser, og at et grunnleggende krav til begrunnelse for et dispensasjonsvedtak etter pbl. § 19-2 er at det fremgår at hvert av lovens kumulative vilkår er vurdert og hvilke konklusjoner vurderingene munnet ut i.